

Asia C-187/20

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

28.4.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Landgericht Ravensburg (Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

31.3.2020

Kantajat:

JL

DT

Vastajat:

BMW Bank GmbH

Volkswagen Bank GmbH

Pääasian kohde

Kulutusluottosopimus – Pakolliset tiedot – Direktiivi 2008/48/EY –
Peruuttamisoikeus – Viittaus tuomioistuimen ulkopuolisen
riitojenratkaisumenettelyn mahdollisuuteen – Peruuttamisoikeuden menettäminen
– Oikeuksien väärinkäyttö

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (jäljempänä direktiivi 2008/48/EY) 10 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että luottotyypin yhteydessä on tarvittaessa mainittava, että kyseessä on liitännäinen luottosopimus ja/tai että kyseessä on määräaikainen luottosopimus?
2. Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan d alakohtaa tulkittava siten, että kun kyseessä ovat kaupan kohteen rahoittamista koskevat liitännäiset luottosopimukset, siinä tapauksessa, että luoton määrä maksetaan myyjälle, on mainittava, että luotonottaja vapautetaan velvoitteestaan maksaa kauppahinta maksettua määrää vastaavilta osin ja että myyjän on luovutettava kaupan kohde luotonottajalle, mikäli kauppahinta on suoritettu kokonaisuudessaan?
3. Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan 1 alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa
 - a) luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko on ilmoitettava absoluuttisena lukuna ja että ainakin sovellettava viitekorko (käsiteltävässä asiassa BGB:n 247 §:n mukainen peruskorko), jonka perusteella sovellettava viivästyskorko määräytyy lisäämällä siihen tietty prosenttimäärä (käsiteltävässä asiassa BGB:n 288 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaisesti viisi prosenttiyksikköä), on ilmoitettava absoluuttisena lukuna?
 - b) viivästyskoron mukauttamista koskeva mekanismi on selitettävä konkreettisesti ja että on ainakin viitattava kansallisiin säännöksiin, joista viivästyskoron mukauttaminen voidaan päätellä (BGB:n 247 § ja 288 §:n 1 momentin toinen virke)?
4. a) Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan r alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa on mainittava konkreettinen, kuluttajalle ymmärrettävä laskentamenetelmä sen korvauksen määrittämiseksi, joka luotonantajalle on maksettava, jos luotto maksetaan takaisin ennaikaisesti, jotta kuluttaja voi laskea ainakin likimain sen korvauksen suuruuden, joka hänen on maksettava sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä?
 - b) (Jos edellä olevaan a kohtaan vastataan myöntävästi):

Ovatko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan r alakohta ja 14 artiklan 1 kohdan toinen virke esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan silloin, kun direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan r alakohdassa tarkoitettut tiedot ovat puutteellisia, peruuttamisen määräaika alkaa tästä

huolimatta päivästä, jona luottosopimus tehdään, ja ainoastaan luotonantajan oikeus saada korvausta luoton ennenaikaisesta takaisinmaksusta raukeaa?

5. Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan s alakohtaa tulkittava siten, että
- a) luottosopimuksessa on mainittava myös kansallisessa oikeudessa säädetyt luottosopimuksen päättämistä koskevat osapuolten oikeudet, erityisesti myös BGB:n 314 §:n mukainen, määräaikaan luottosopimukseen sovellettava luotonottajan oikeus päättää sopimus painavasta syystä, ja että säännös, jossa tästä oikeudesta päättää sopimus säädetään, on mainittava nimenomaisesti?
 - b) (jos edellä olevaan a kohtaan vastataan kieltävästi):
se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan kansalliseen lakiin perustuvaa erityistä irtisanomisoikeutta koskeva maininta on direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan s alakohdassa tarkoitettu pakollinen tieto?
 - c) luottosopimuksessa on viitattava luottosopimuksen osapuolten kaikkien päättämisoikeuksien yhteydessä päättämisoikeutta käytettäessä sovellettavaan määräaikaan ja sitä koskevan ilmoituksen muotoon?
6. Onko direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan t alakohtaa tulkittava siten, että luottosopimuksessa on mainittava olennaiset muodolliset edellytykset valituksen tekemiselle ja/tai oikeussuojakeinon käyttämiseksi tuomioistuimen ulkopuolisissa valitus- ja/tai oikeussuojamenettelyissä? Onko riittämätöntä, jos tältä osin viitataan internetissä saatavilla oleviin tuomioistuimen ulkopuolisen valitus- ja/tai oikeussuojamenettelyn menettelysääntöihin?
7. Onko niin, että luotonantaja ei voi vedota kulutusluottosopimuksen yhteydessä oikeuden menettämistä koskevaan perusteeseen direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetyt kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttöä vastaan,
- a) jos jotakin direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdassa säädetyistä pakollisista tiedoista ei mainita asianmukaisesti luottosopimuksessa eikä tällaista tietoa anneta asianmukaisesti jälkikäteen, jolloin direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu peruuttamisen määräaika ei ole alkanut?
 - b) (jos edellä olevaan a kohtaan vastataan kieltävästi):

jos oikeuden menettämisen ratkaisevana perusteena käytetään sopimuksenteosta kulunutta aikaa ja/tai sitä, että molemmat osapuolet ovat täyttäneet sopimuksen kaikilta osin, ja/tai sitä, että luotonantajalla on oikeus disponoida takaisin saaduista luoton määristä tai luoton vakuuksien palauttamisesta, ja/tai (kun kauppasopimus on sidottu luottosopimukseen) sitä, että kuluttaja käyttää rahoitettua hyödykettä tai luovuttaa sen, kun kuluttajalla ei kuitenkaan ollut merkityksellisenä ajanjaksona ja merkityksellisten olosuhteiden ilmetessä tietoa peruuttamisoikeutensa jatkumisesta eikä hän ole vastuussa tietojen puuttumisesta, eikä luotonantaja voinut myöskään olettaa, että kuluttajalla on asiaa koskevat tiedot?

8. Onko niin, että luotonantaja ei voi vedota kulutusluottosopimuksen yhteydessä oikeuksien väärinkäyttöä koskevaan perusteeseen direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetyn kuluttajan peruuttamisoikeuden käyttöä vastaan,

- a) jos jotakin direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdassa säädettyistä pakollisista tiedoista ei mainita asianmukaisesti luottosopimuksessa eikä tällaista tietoa anneta asianmukaisesti jälkikäteen, jolloin direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu peruuttamisen määräaika ei ole alkanut?
- b) (jos edellä olevaan a kohtaan vastataan kieltävästi):

jos oikeuden menettämisen ratkaisevana perusteena käytetään sopimuksenteosta kulunutta aikaa ja/tai sitä, että molemmat osapuolet ovat täyttäneet sopimuksen kaikilta osin, ja/tai sitä, että luotonantajalla on oikeus disponoida takaisin saaduista luoton määristä tai luoton vakuuksien palauttamisesta, ja/tai (kun kauppasopimus on sidottu luottosopimukseen) sitä, että kuluttaja käyttää rahoitettua hyödykettä tai luovuttaa sen, kun kuluttajalla ei kuitenkaan ollut merkityksellisenä ajanjaksona ja merkityksellisten olosuhteiden ilmetessä tietoa peruuttamisoikeutensa jatkumisesta eikä hän ole vastuussa tietojen puuttumisesta, eikä luotonantaja voinut myöskään olettaa, että kuluttajalla on asiaa koskevat tiedot?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY (jäljempänä direktiivi 2008/48), erityisesti sen 10 artiklan 2 kohdan a, d, l, r, s ja t alakohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Siviililain täytäntöönpanosta annettu laki (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, jäljempänä EGBGB), 247 §:n 3, 6 ja 7 momentti

Siviililaki (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB), erityisesti sen 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 ja 495 §

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Asiassa C-187/20 esitetyn ennakkoratkaisupyynnön taustalla on kaksi toisiinsa liittyvää oikeudenkäyntiä.
- 2 Asiassa JL v. BMW Bank kantaja teki BMW Bankin kanssa luottosopimuksen 24 401,84 euron suuruudesta luoton nettomäärästä, joka oli tarkoitettu moottoriajoneuvon ostamiseen henkilökohtaista käyttöä varten. Sopimuksessa ei täsmennetä luottotyyppiä. Sopimukseen liitetyissä kulutusluottojen eurooppalaisissa vakiotiedoissa, joista on tullut osa sopimusasiakirjaa, todetaan luottotyyppistä ainoastaan seuraavaa: ”Osamaksuluotto, jossa on samansuuruiset kuukausierät ja kiinteä korko”. Luoton määrän nostamisesta sopimuksessa mainitaan otsikon ”Tärkeitä tietoja” alla luotonottajalle tarkoitettu tieto siitä, että luotto nostetaan, kun ajoneuvo toimitetaan myyjälle.
- 3 Viivästyskoron osalta luottosopimukseen sisältyvät seuraavat tiedot: ”Jos luotonottajan – – maksut viivästyvät, maksuille lasketaan viivästyskorkoa, jonka määrä on kulloinkin sovellettava peruskorko lisättynä viidellä prosenttiyksiköllä. Peruskorko vahvistetaan tammikuun 1. päivänä ja heinäkuun 7. päivänä, ja Deutsche Bundesbank [Saksan keskuspankki] julkaisee sen Bundesanzeigerissa [Saksan liittovaltion virallinen lehti].”
- 4 Luoton ennaikaisen takaisinmaksun yhteydessä luotonantajalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta luottosopimuksessa todetaan seuraavaa: ”Jos luotto maksetaan takaisin ennaikaisesti – –, pankki voi vaatia BGB:n 502 §:n nojalla asianmukaisen korvauksen luoton ennaikaisesta takaisinmaksusta suoraan ennaikaiseen takaisinmaksuun liittyvistä vahingoista. Vahinko lasketaan niiden Bundesgerichtshofin vahvistamien talousmatemaattisten edellytysten mukaisesti, joissa otetaan huomioon erityisesti tällä välin muuttunut korkotaso, luoton osalta alun perin sovitut maksuvirrat, pankin menettämä voitto ja ennaikaisen takaisinmaksun seurauksena säästetyt riski- ja hallinnointikustannukset sekä ennaikaiseen takaisinmaksuun liittyvät hallintokulut (käsittelymaksu).”
- 5 Mahdollisesta luottosopimuksen ennaikaisesta päättämisestä luottoehdoissa todetaan, että luotonottajalla on edelleen oikeus päättää sopimus painavasta syystä. Luottoehdoissa ei kuitenkaan mainita asiaa koskevaa BGB:n 314 §:ää eikä myöskään viitata siihen, että sopimuksen päättämisen on BGB:n 314 §:n 3 momentin nojalla tapahduttava asianmukaisessa määräajassa.

- 6 Sovittelumenettelyn käyttämismahdollisuuden osalta luottosopimuksessa viitataan siihen, että pankin kanssa syntyvien riitojen ratkaisemiseksi on mahdollista käyttää yksityisten pankkien sovittelijaa. Tästä määrätään tarkemmin ”Asiakasvalitusten sovitteluun Saksan pankkialalla sovellettavissa menettelysäännöissä”, jotka asetetaan pyynnöstä saataville tai joihin voidaan tutustua Bundesverband der Deutschen Banken e. V:n (saksalaisten pankkien kattojärjestö) internetsivustolla osoitteessa www.bdb.de. Valitus on tehtävä kirjallisesti Bundesverband der Deutschen Banken e. V:n asiakasvalituksia käsittelevälle yksikölle.
- 7 Ajoneuvon kauppahinta oli 23 500 euroa. Kantaja maksoi myyjälle (autoliike) 1 000 käsirahan ja rahoitti mainitulla luotolla kauppahinnan jäljelle jäävän osuuden 22 500 euroa ja kolme kertaluonteista vakuutusmaksua, joiden yhteismäärä oli 1 901,84 euroa. Vastaja käytti luottosopimuksen laatimisessa ja tekemisessä apuna myyjää luotonvälittäjänä. Luottosopimuksessa sovittiin lisäksi, että kantajan on maksettava luoton määrä 25 814,98 euroa (luoton nettomäärä 24 401,84 euroa ja korkoja 1 413,14 euroa) takaisin 5.5.2017 alkaen 47:ssä samansuuruisessa kuukausierässä, jonka määrä oli 309,25 euroa, ja 11 280 euron loppuerä 5.4.2021. Kantaja peruutti 13.6.2019 päivätyllä kirjeellään luottosopimuksen tekemistä koskevan tahdonilmaisunsa.
- 8 Kantaja katsoo, että peruuttaminen on pätevä, koska peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kulua pakollisissa tiedoissa olevien puutteiden vuoksi. Kantaja vaatii tuomioistuinta toteamaan, että peruuttamisen vuoksi hän ei ole ollut 13.6.2019 lähtien velvollinen maksamaan 4.5.2017 tehdyn luottosopimuksen mukaisia korkoja eikä takaisinmaksueriä.
- 9 Vastaja pitää kannetta perusteettomana, koska se on antanut kantajalle asianmukaisesti kaikki pakolliset tiedot ja koska peruuttamisen määräaika on päättynyt. Vastaja vetoaa lisäksi peruuttamisoikeuden menettämiseen ja oikeuksien väärinkäyttöön peruuttamisoikeuden käyttämisen yhteydessä.
- 10 Asiassa DT v. Volkswagen Bank tosiseikat ovat pääosin samat kuin ensiksi mainitussa asiassa. Myöskään siinä luottosopimuksessa ei kuvata tarkemmin luottotyyppiä. Luottosopimuksen sivulla 1 on kuitenkin seuraava viittaus: ”Sopimukseen sovelletaan lisäksi mainittuja luottoehtoja – –.” Kantajan saamista kulutusluottojen eurooppalaisissa vakiotiedoissa todetaan luottotyyppistä seuraavaa: ”Annuiteettiluotto, johon liittyy arvopaperistettu palautusoikeus (samansuuruiset kuukausierät ja suurempi loppuerä)”. Luoton määrän nostamisesta luottosopimuksessa todetaan, että luotto on tarkoitus käyttää myyjälle maksamiseen.
- 11 Viivästyskoron osalta luottosopimukseen sisältyvät seuraavat tiedot: ”Sopimuksen irtisanomisen jälkeen perimme Teiltä lakisääteisen viivästyskoron. Vuotuinen viivästyskorko on kulloinkin sovellettava peruskorko lisättynä 5 prosenttiyksiköllä.” Kantajalle annetuissa ”Kulutusluottojen eurooppalaisissa vakiotiedoissa” todetaan lisäksi seuraavaa: ”Vuotuinen viivästyskorko on

kulloinkin sovellettava peruskorko lisättynä 5 prosenttiyksiköllä. Peruskoron määrittää Deutsche Bundesbank, ja se vahvistetaan kunkin vuoden tammikuun 1. päivänä ja heinäkuun 7. päivänä.”

- 12 Luoton ennakaisen takaisinmaksun yhteydessä mahdollisesti maksettavasta korvauksesta luottosopimuksessa todetaan muun muassa seuraavaa: ”Suoraan ennakaiseen takaisinmaksuun liittyvistä vahingoista pankki voi vaatia asianmukaisen korvauksen ennakaisesta takaisinmaksusta. Pankki laskee vahingon niiden Bundesgerichtshofin vahvistamien talusmatemaattisten edellytysten mukaisesti, joissa otetaan huomioon erityisesti tällä välin muuttunut korkotaso, luoton osalta alun perin sovitut maksuvirrat, pankin menettämä voitto, ennakaiseen takaisinmaksuun liittyvät hallintokulut (käsittelymaksu) ja ennakaisen takaisinmaksun seurauksena säästetyt riski- ja hallinnointikustannukset.”
- 13 Luottosopimuksessa ei ylipäätään mainita kansallisen lainsäädännön nojalla sopimukseen, joiden täyttäminen on jatkuvaa, sovellettavaa BGB:n 314 §:n mukaista luotonottajan oikeutta päättää sopimus painavasta syystä. Siinä ei myöskään ilmoiteta, mitä menettelyä (luotonottajan) on noudatettava sopimuksen päättämisessä (etenkään sen muotoa ja siihen sovellettavaa määräaika). Luottosopimuksessa kuitenkin selitetään, millä edellytyksillä luotonantajalla on oikeus päättää sopimus painavasta syystä, muttei sitä, missä muodossa ja määräajassa se on tehtävä.
- 14 Sovittelumenettelyn käyttämismahdollisuuden osalta myös tässä tapauksessa luottosopimuksessa viitataan siihen, että pankki osallistuu kuluttajariitojen sovitteluelimen ”Ombudsmann der privaten Banken” (www.bankenombudsmann.de) riitojenratkaisumenettelyyn. Tästä määrätään tarkemmin ”Asiakasvalitusten sovitteluun Saksan pankkialalla sovellettavissa menettelysäännöissä”, jotka asetetaan pyynnöstä saataville tai joihin voidaan tutustua internetsivustolla osoitteessa www.bankenverband.de. Valitus on tehtävä kirjallisesti (esimerkiksi kirjeellä, faksilla tai sähköpostiviestillä) Bundesverband der Deutschen Banken e. V:n asiakasvalituksia käsittelevälle yksikölle.
- 15 Nyt tarkasteltavassa tapauksessa luotto oli maksettava takaisin 1.4.2020 mennessä. Peruuttamisesta ilmoitettiin 12.1.2019 päivätyllä kirjeellä.
- 16 Kantaja katsoo, että peruuttaminen on pätevä, koska peruuttamisen määräaika ei ole alkanut kulua pakollisissa tiedoissa olevien puutteiden vuoksi. Kantaja vaatii, että vastaaja maksaa hänelle sen jälkeen, kun hän on palauttanut ostamansa ajoneuvon, takaisin suullisen käsittelyn ajankohtaan mennessä suoritettut 43 luottoerää, yhteensä 17 012,95 euroa. Lisäksi kantaja vaatii tuomioistuinta toteamaan, ettei hän ole velvollinen maksamaan luottosopimuksen mukaisia korkoja eikä erämaksuja. Kantaja myös vaatii tuomioistuimen ulkopuolisten asianajokulujensa korvaamista.

- 17 Vastaaja vetoaa toissijaisesti pidätysoikeuteensa, koska sillä on väitetysti oikeus luoton korkojen maksamiseen ajoneuvon luovuttamiseen saakka. Vastaaja myös katsoo, että kantajan on maksettava korvausta ajoneuvon arvon alenemisesta, joka johtuu siitä, että kantaja on käyttänyt ajoneuvoa.

Yhteenvedo ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

- 18 Kanteiden menestyminen riippuu siitä, peruutettiin ko luottosopimukset pätevästi ja voiko luotonantaja vedota peruuttamisoikeuden menettämiseen tai oikeuksien väärinkäyttöön peruuttamisoikeuden käytön yhteydessä.
- 19 Kantajien peruuttamisilmoituksen pätevyys edellyttää, että BGB:n 355 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetty kahden viikon peruuttamisen määräaika ei ollut vielä päättynyt peruuttamisesta ilmoitettaessa. BGB:n 356b §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan peruuttamisaika ei ala kulua, jos tiedot, jotka luottosopimuksessa on BGB:n 492 §:n 2 momentin sekä EGBGB:n 247 §:n 6–13 momentin nojalla mainittava, eivät sisälly täysimääräisesti sopimukseen. Tällaisessa tapauksessa määräaika alkaa kulua BGB:n 356b §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaan vasta, kun luottosopimuksessa mainittavat tiedot toimitetaan jälkikäteen. Nyt käsiteltävissä asioissa pakollisten tietojen olisi katsottava olevan puutteellisia etenkin, jos luottosopimus ei sisällä sääntöjenmukaisesti ainakaan yhtä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan a, d, l, r, s ja t alakohdassa luetelluista tiedoista, jotka luottosopimuksissa on mainittava.
- 20 Vaikka käsiteltävissä asioissa molemminpuoliset sopimusvelvoitteet oli suureksi osaksi jo täytetty peruuttamishetkellä, peruuttaminen oli lähtökohtaisesti yhä sallittua, koska Saksan oikeudessa ei säädetä peruuttamisoikeuden raukeamisesta kulutusluottosopimusten osalta. Kansallinen lainsäätäjä on tietoisesti valinnut, ettei peruuttamisoikeutta ole rajattu ajallisesti.
- 21 Luotonantajat voivat mahdollisesti vedota käsiteltävissä asioissa menestyksellisesti peruuttamisoikeuden menettämiseen tai oikeuksien väärinkäyttöön peruuttamisoikeuden käyttämisen yhteydessä. On kuitenkin tutkittava, mitä edellytyksiä unionin oikeudessa asetetaan peruuttamisoikeuden menettämiseen tai oikeuksien väärinkäyttöön vetoamiselle direktiivin 2008/48 14 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisen peruuttamisoikeuden käyttöä vastaan.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa yksittäisistä ennakkoratkaisukysymyksistä seuraavaa:
- 23 Ensimmäinen kysymys: On epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan a alakohta, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti luottotyyppi. Kansallisessa oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa tähän kysymykseen vastataan eri tavoin. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan ratkaisevaa on se, miten tähän kysymykseen on vastattava unionin oikeuden kannalta.

- 24 Yhtäältä voisi riittää, että luottosopimuksessa mainitaan luoton takaisinmaksaminen erissä ja kiinteä korko. Bundesgerichtshof katsoo, että tämä direktiivin 2008/48 tulkinta on ainoa oikea ja ettei se jätä sijaa vähäisellekään perustellulle epäilylle. Toisaalta direktiivin 2008/48 systematiikkaan perustuva yhteys voisi puoltaa sitä, että luottotyypin yhteydessä on myös ilmoitettava, että kyse on liitännäisestä luottosopimuksesta, sillä direktiivin 2008/48 3 artiklan n alakohdassa määritellään liitännäiset luottosopimukset luottosopimusten erityislajiksi ja sen 15 artiklassa säädetään erityisistä oikeudellisista seurauksista liitännäisen luottosopimuksen tapauksessa. Direktiivin 2008/48 systematiikasta voitaisiin myös johtaa, että luottosopimuksessa on täsmennettävä nimenomaisesti, onko kyseessä määräaikainen vai toistaiseksi voimassa oleva luottosopimus, sillä direktiivin 2008/48 13 artiklaan sisältyy toistaiseksi voimassa olevia luottosopimuksia koskevia erityissäännöksiä.
- 25 Toinen kysymys: On epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan d alakohta, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti luoton nostoa koskevat ehdot. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pitää muun muassa ongelmallisena, ettei kummassakaan luottosopimuksessa ole tietoa siitä, että maksun suorittamisen myötä kauppahintaa koskeva sitoumus myyjään nähden lakkaa suoritetun maksun osalta ja että ostaja voi suoritettuaan kauppahinnan kokonaisuudessaan vaatia myyjää luovuttamaan ostetun ajoneuvon. Se kuitenkin huomauttaa, ettei kansallisessa oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa ole vastattu yhdenmukaisesti kysymykseen siitä, miten direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan d alakohta on ymmärrettävä.
- 26 Yhtäältä voisi riittää, että kun luoton määrä maksetaan kolmannelle, tällöin riittää, jos kuluttajalle pelkästään ilmoitetaan, kenelle luoton määrä maksetaan. Toisaalta direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan d alakohtaan sisältyvää muotoilua voitaisiin kuitenkin tulkita siten, että kuluttajalle on ajoneuvon rahoittamiseksi tehdyssä liitännäisessä luottosopimuksessa selvennettävä, mitä hän saa luoton määrän vastineeksi, että hänet nimittäin vapautetaan myyjälle maksetun määrän osalta velvoitteestaan maksaa kauppahinta ja että hän voi vaatia (mikäli kauppahinta on maksettu kokonaisuudessaan) myyjää luovuttamaan kaupan kohteen.
- 27 Kolmas kysymys: On epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan l alakohta, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko ja sen mukauttamista koskevat järjestelyt.
- 28 Voitaisiin pitää riittävänä, että sopimukseen sisällytetään kansalliseen oikeuteen sisältyvän viivästyskorkoja koskevan sääntelyn (käsiteltävässä asiassa BGB:n 288 §:n 1 momentin toinen virke) sisältö. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa siihen, että Bundesgerichtshof on pitänyt helmikuussa 2020 antamassaan ratkaisussa tätä direktiivin 2008/48 tulkintaa oikeana ja katsonut, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle.

- 29 Tällainen direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan tulkinta ei kuitenkaan ole ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan pakottava. Direktiiviin sisältyvä lisäys ”luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava” ja selkeyttä ja tiiviyyttä koskeva edellytys voivat tukea sitä, että sovellettava viivästyskorko on mainittava mahdollisimman täsmällisesti, siis absoluuttisena lukuna, tai että ainakin BGB:n 247 §:n mukaisen sovellettavan peruskoron kulloinenkin taso on ilmoitettava absoluuttisena lukuna, koska kuluttaja voi silloin selvittää viivästyskoron määrän yksinkertaisella yhteenlaskulla (+ 5 prosenttiyksikköä). Direktiivi 2008/48 voi mahdollisesti myös edellyttää sitä, että luottosopimuksessa on selitettävä viivästyskoron mukauttamismekanismi, nimittäin että kansallisen oikeuden mukainen viivästyskorko on BGB:n 247 §:n ja 288 §:n 1 momentin nojalla Saksan keskuspankin (Deutsche Bundesbank) puolivuositain julkaisema peruskorko lisättynä 5 prosenttiyksiköllä.
- 30 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa lisäksi siihen, että siitä seikasta, että unionin lainsäätäjät ei ole määritellyt direktiivin 2008/48 3 artiklassa viivästyskorkoa – mutta on sen sijaan määritellyt saman artiklan 1 alakohdassa todellisen vuosikoron –, ei voida tehdä mitään päätelmiä sen ratkaisevan kysymyksen osalta, onko viivästyskorko mainittava absoluuttisena lukuna. Ilman direktiiviin sisältyvää lainsäädännöllistä määritelmääkin on näet täysin selvää, että myös viivästyskorko on ilmaistava vuosikorkona. Tässä yhteydessä merkityksellinen tulkintakysymys on sitä vastoin se, riittääkö, jos tässä yhteydessä viitataan muualla julkaistuun viitekorkoon, vai onko kuluttajalle mainittava täsmällinen luottosopimuksen tekohetkellä sovellettava viivästyskorko prosenttiluvun muodossa.
- 31 Neljännen kysymyksen a kohta: on epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan r alakohda, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti tiedot luotonantajan mahdollisesta oikeudesta saada korvausta luoton enneaikaisesta takaisinmaksusta sekä tavasta, jolla korvaus määritetään.
- 32 Sitä on mahdollista tulkita siten, että maksettavan korvauksen määrittämistavan selventämiseksi voidaan viitata oikeuskäytännössä vahvistettuihin periaatteisiin ja siinä huomioon otettaviin määrittämiseen vaikuttaviin tekijöihin mainitsematta konkreettista laskentamenetelmää. Helmikuussa 2020 antamassaan ratkaisussa Bundesgerichtshof katsoo, että tämä direktiivin 2008/48 tulkinta on ainoa oikea ja ettei se jätä sijaa vähäisellekään perustellulle epäilylle. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ei kuitenkaan pidä tätä tulkintaa pakottavana ja viittaa muun muassa direktiivin 2008/48 johdanto-osan 39 perustelukappaleeseen.
- 33 Jos neljännen kysymyksen a kohtaan vastataan myöntävästi, on lisäksi vastattava neljännen kysymyksen b kohtaan, jossa tiedustellaan, ovatko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan r alakohda ja 14 artiklan 1 kohdan toinen virke esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan silloin, kun direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan r alakohdassa tarkoitettut tiedot ovat puutteellisia, peruuttamisen

määräaika alkaa tästä huolimatta päivästä, jona luottosopimus tehdään, ja ainoastaan luotonantajan oikeus saada korvausta luoton ennenaikaisesta takaisinmaksusta raukeaa. Myös tämä kysymys on kiistanalainen kansallisessa oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa. Yhden näkemyksen mukaan luoton ennenaikaisesta takaisinmaksusta maksettavan korvauksen laskentaa koskevien riittämättömien tietojen antamisen seuraamuksena on se, että oikeus tähän korvaukseen raukeaa. Vastakkaisen näkemyksen mukaan tämä on ristiriidassa direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan r alakohdan kanssa. Myös ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on taipuvainen yhtymään viimeksi mainittuun näkemykseen ja viittaa tältä osin direktiivin 2008/48 johdanto-osan 39 perustelukappaleeseen.

- 34 Viides kysymys: On epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan s alakohta, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti menettely, jota noudatetaan käytettäessä oikeutta päättää luottosopimus. Tätä säännöstä voitaisiin tulkita siten, että unionin lainsäätäjä on tosin tietoisesti halunnut jatkaa kansallisella tasolla säännelyjen sopimuksen päättämistä koskevien oikeuksien sallimista mutta että kuluttajalle on ilmoitettava ainoastaan itse direktiivissä säädetyistä sopimuksen päättämistä koskevista oikeuksista. Tätä voisi tukea etenkin direktiivin 2008/48 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa mainittu tavoite toteuttaa luottotarjousten vapaa liikkuvuus parhaalla mahdollisella tavalla luoton tarjoajien kannalta. Bundesgerichtshof pitää tätä tulkintaa ilmeisenä.
- 35 Toisaalta direktiivin 2008/48 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa samoin korostettu tavoite tarjota riittävän tasoinen kuluttajansuoja voisi edellyttää, että kuluttajalle ilmoitetaan myös kansallisella tasolla säännellyistä sopimuksen päättämistä koskevista oikeuksista ja niihin sovellettavista muodollisista edellytyksistä. Tätä tukevat ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan direktiivin 2008/48 johdanto-osan 24 ja 31 perustelukappale.
- 36 Kuudes kysymys: on epäselvää, miten on ymmärrettävä direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan t alakohta, jonka mukaan luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti, onko kuluttajalla käytettävissä tuomioistuimen ulkopuolisia valitus- ja oikeussuojamenettelyjä, ja jos on, miten kuluttaja voi käyttää niitä.
- 37 Tältä osin voisi riittää, että sen osalta, miten kuluttaja voi käyttää asiakasvalitusta, viitataan internetissä oleviin menettelysääntöihin. Bundesgerichtshof pitää tätä riittävänä edellä mainitussa helmikuussa 2020 antamassaan ratkaisussa. Etenkin direktiivissä vaaditut selkeys ja tiiviys voisivat edellyttää, että muodolliset edellytykset sovittelumenettelyn käyttämiselle toistetaan kokonaisuudessaan itse luottosopimuksessa, jotta kuluttaja voi todeta selvästi ja melko vaivattomasti, miten hän voi aloittaa tällaisen menettelyn hyväksyttävässä muodossa. Tarpeeksi selkeänä ja tiiviinä ei etenkään voida välttämättä pitää sitä, että sen osalta, miten kuluttaja voi käyttää tällaista menettelyä, luottosopimuksessa viitataan internetissä oleviin monisivuisiin menettelysääntöihin, jolloin kuluttajan on ensin löydettävä kulloinkin voimassa oleva menettelysääntöjen versio ja perehdyttävä siihen

löytääkseen sen menettelysääntöjen osan, jossa esitetään muodolliset edellytykset asiakasvalituksen tekemiselle.

- 38 Kyseenalaista voisi olla myös, jos luottosopimuksessa viitataan dynaamisesti menettelysääntöihin, joita sovelletaan vasta tulevaisuudessa siinä vaiheessa, kun asiakasvalitus mahdollisesti tehdään myöhemmin, ja joiden sisältö ei luonnollisestikaan ole tiedossa sopimuksen tekohetkellä.
- 39 Seitsemännen ja kahdeksannen kysymyksen osalta viitataan asiassa C-155/20 esitetyn ennakkoratkaisupyyntöön samasanaista neljättä ja viidettä kysymystä koskeviin vastaaviin samansisältöisiin toteamuksiin.
- 40 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa lisäksi, että myös yhden tuomarin kokoonpanolla asiaa ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevässä tuomioistuimessa on oikeus esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä. Tätä ei muuta myöskään se, että Bundesgerichtshof on todennut 11.2.2020 antamassaan ratkaisussa nyt esitettävistä kolmannelta kysymyksestä, neljännen kysymyksen a kohdasta ja viidennestä kysymyksestä, että se, miten unionin oikeutta on tulkittava, on niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle, ja on vedonnut tältä osin siihen, että kyseessä on unionin tuomioistuimen CILFIT-oikeuskäytännössä (tuomio 6.10.1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335, 16 kohta) tarkoitettu ”acte clair”. Jos tuomioistuin, joka ei käsittele asiaa viimeisenä oikeusasteena, katsoo, että se voisi päättyä ylemmänasteisen tuomioistuimen oikeudellisen arvioinnin perusteella unionin oikeuden vastaiseen ratkaisuun, sen on voitava vapaasti päättää, esittääkö se unionin tuomioistuimelle kysymykset, jotka ovat sille epäselviä.
- 41 Lisäksi viitataan vielä asioissa C-33/20 ja C-155/20 esitettyjen ennakkoratkaisupyyntöjen osittain samansisältöisiin kysymyksiin ja niiden yhtäläisyyksiin käsiteltävän asian kanssa ja suositetaan asioiden yhdistämistä.